

Mariana Enriquez: Mitä liekit meiltä veivät

PM/31 ADMIN

MIRVA KARKINEN (26.7.2021)

Mariana Enriquezin *Mitä liekit meiltä veivät* valottaa Argentiinan synkkää kulttuurihistoriaa aina noitavainoista lähisuhdeväkivaltaan, elävältä syötyihin kissoihin ja lapsiin, jotka murhaavat toisia lapsia. Teos koostuu ytimekkäistä novelleista, joiden aiheet kiertelevät luonnottomien tapahtumaketjujen ja psykedeelisten aistiharhojen rajamailla. Jokaista lyhyttä tarinaa yhdistää selittämätön väkivalta. Novellikokoelma alkaa noituuden ja saatananpalvontaan viittaavien rituaalien kuvauksella: tupakantumpeilla pistelty lapsi löytyy irvokkaasti runneltuna ja seksuaalisesti pahoinpideltynä. Constituciónin alue hiljenee hetkeksi, sillä groteski tapaus järkyttää jopa levottomalla alueella koko ikänsä asuneita paikallisia. Jokaisen uutislähetyksen myötä murhasta vuotaa lisää tietoa julkisuuteen ja ihmiset alkavat ymmärtää ennenäkemättömän pahuuden levittäytyneen kaupunkiin. Vaikka järkyttävän illan

tapahtumat alkavat valottua yksi kerrallaan, novelli ehtii loppua ennen kuin syyllinen paljastuu. Kesken jäänyt hirveyksien sarja aloittaa kauhunovellien jatkumon, jossa keskiössä ei ole loppuratkaisu vaan ihmisen hauras, hitaasti pirstaloituva ymmärrys ympäristöstään.

Enriquez käyttää novelleissaan taitavasti hyväksi maagisen realismin keinoja. Lukijan on vaikea välillä hahmottaa, milloin kerronta liukuu todellisista tapahtumista aistiharhojen puolelle. Koska Enriquez hyödyntää novelleissaan usein homodiegeettistä kertojaa, eli tarkastelee tapahtumia ensimmäisessä persoonassa osana tarinaa, kerronta on välillä epäluotettavaa. Kertoja uskoo omiin aistimuksiinsa, mutta lukijalle ne näyttävät psykedeelisinä harhoina. Aina ero illuusion ja todellisen elämän välillä ei ole selkeä, joten lukija joutuu aktiiviseen rooliin selvittäessään tapahtumien totuudenmukaista kulkua.

Tällaisen lukijaa haastavan kerronnan voi nähdä tyylikeinona, joka kannustaa lukijaa tarkastelemaan kriittisesti myös teoksen miljöötä. Mitä liekit meiltä veivät kommentoikin Argentiinan bruttaaleja käytänteitä sekä yhä tänäkin päivänä käytössä olevia väkivaltaisia perinteitä tavalla, joka jää kummitelemaan lukijan mieleen.

Koska teoksen novelleissa toistuvat maaginen realismi ja selittämättömät tapahtumat, lukija arvaa jo kertomuksen alussa tiettyjen toistuvien elementtien ilmentävän harhoja tai muunlaisia illuusioita. Kun “Naapurin sisäpiha” -novellin päähenkilö Paula esimerkiksi huomaa viereisellä terassilla kaltoinkohdellun lapsen, lukija osaa jo epäillä hahmoon liittyvän jotakin odottamatonta:

“Jalka se oli, siitä ei ollut epäilystäkään. Hän erotti nyt myös vähän ylävartaloa ja varmistui, ettei pihassa seissyt aikuinen vaan hintelä lapsi, joka oli täysin alasti; hän näki vilauksen pojan sukuelimistä. Iho oli likaisen harmaa. [- -] Hän ei ollut aiemmin huomannut kahletta patiolla [- -] eikä kuullut pojan ääntä kertaakaan terassilla ollessaan (Enriquez 2021, 171).”

Ulkopuolisen tarkkailijan asemassa lukija tutkii hahmojen aistimuksia eräänlaisessa kaikkietävän sivustaseuraajan roolissa. Asetelma toistaa tosielämän kaavaa, jossa hyväosaiset ihmiset tarkkailevat heikommassa asemassa olevien elämää turvallisen välimatkan päästä. Enriquezin teosta onkin nimitetty poliittisen historian ja pop-kulttuurin läpituokevaksi sukupolvikirjallisuudeksi.

Enriquez on nimennyt kirjalliseksi esikuvikseen useat angloamerikkalaista tyyliä edustavat goottilaisen kirjallisuuden klassikot, kuten **Mary Shelley** *Frankensteinin* sekä psykologista kauhua hyödyntävän **Stephen Kingin** tuotannon. *Mitä liekit meiltä veivät* -novellikokoelmassa Enriquez leikittelee länsimaisen kauhukirjallisuuden tyylikeinoilla yhdistellen niitä pohjoisargentiinalaiseen kansanuskuun ja brittiläissyntyiseen okkultismiin. Suomennoksessakin on havaittavissa näiden elementtien yhteentörmäyksiä, sillä teos toistaa uskollisesti Shelley ja Kingin tyyliä ujuttaa epänormaali aivan lähelle tavanomaisia tapahtumia. Suomennos myös kunnioittaa kirjailijan pyrkimystä yhdistää länsimainen gotiikka Latinalaisen Amerikan kulttuuriperinteeseen, sillä esimerkiksi hyvin omaleimaiset

espanjankieliset ilmaukset on jätetty kääntämättä: hahmot viljelevät puheessaan muun muassa termejä *gringa*, *chamiga*, *che* ja *don*.

Novellikokoelman yhteys reaali maailman Argentiinaan on kiistaton. Useat teoksen tapahtumat pohjautuvat todellisiin tapauksiin, joissa kulttuuriperintönä levinnyt väkivalta saa ennenäkemättömät, kauhistuttavat mittasuhteet. Teoksen aloittavan “Likainen poika” -novellin hirmuteot esimerkiksi toistavat vuoden 2006 rituaalimurhaa, jonka uhriksi 12-vuotias “Ramonciton”-poika joutui (Selander 2021, 252). Myös nimikkonovellissa esitetyt naisten polttomurhat viittaavat 2010-vuoden niin kutsuttuun “Wanda Taddei” -efektiin, jonka seurauksena Argentiinan poliisiin tietoon tuli seuraavien vuosien aikana 132 naisten polttomurhayritystä (Selander 2021, 253).

Novellikokoelman viimeinen kertomus sulkee ympyrän, jonka teoksen ensimmäinen kertomus aloittaa: “Mitä liekit meiltä veivät” -novelli palaa takaisin noituuteen ja naistenpolttamisperinteeseen.

Nimikkonovelli kommentoi tuhansia vuosia jatkunutta traditiota, jossa miehet sytyttävät naisia liekkeihin. Enriquezin tarinassa naiset saavat alistamisesta tarpeekseen ja päättävät riistää miehiltä mahdollisuuden jatkaa sortavaa perinnettä polttamalla itse itsensä. Naiset eivät tapa itseään, vaan astuvat liekkeihin vain siksi aikaa, että iho ehtii sulaa. Omaehtoisen palamisen tarkoitus ei näin ollen ole kuolla, vaan ottaa väkevällä tavalla kantaa väkivaltaisiin perinteisiin sekä miesten määrittelemiin normeihin:

“Jos tämä jatkuu, miehet saavat luvan tottua meihin. Suurin osa naisista tulee näyttämään tältä, samanlaisilta kuin minä, jos säilyvät hengissä. Hieno juttu, vai mitä? Kaunis saa ihan uuden merkityksen (Enriquez 2021, 237).”

Mitä liekit meiltä veivät on voimakassanainen kannanotto Argentiinan haitallisiin traditioihin sekä naisten maailmanlaajuiseen sortoon. Novellikokoelma on ajankohtainen niin Latinalaisessa Amerikassa kuin Suomessakin, sillä naisiin kohdistuva väkivalta on määritelty ihmisoikeusongelmaksi myös kotimaassamme (https://www.amnesty.fi/uploads/2021/03/oikeuksien-arpapeli_final.pdf). “Wanda Taddei” -efektiä seuranneen feministisen kansanliikkeen myötä Argentiinan rikoslakia muutettiin lähisuhdeväkivallan osalta. Myös *Mitä liekit meiltä veivät* on osa maailmanlaajuisista feminististä liikehdintää, jonka pyrkimys on kyseenalaistaa rakenteellinen, vuosituhansia jatkunut väkivaltainen diskriminaatio.

LÄHTEET:

Enriquez, Mariana (2021) *Mitä liekit meiltä veivät* (“Las cosas que perdimos en el fuego”, 2016.) Suom. Sari Selander. WSOY.

Selander, Sari (2021) *Suomentajan jälkisanat*, teoksessa *Mitä liekit meiltä veivät*. WSOY. *Oikeuksien arpapeli: Naisiin kohdistuvat raiskausrikokset ja uhrin oikeuksien toteutuminen Suomessa*. Amnesty

International Suomen osasto. Tutkimus: https://www.amnesty.fi/uploads/2021/03/oikeuksien-arpapeli_final.pdf. Viitattu 20.7.2021.

Mirva Karkinen on helsinkiläinen kirjabloggaaja, joka opiskelee yleistä kirjallisuustiedettä Jyväskylän yliopistossa.